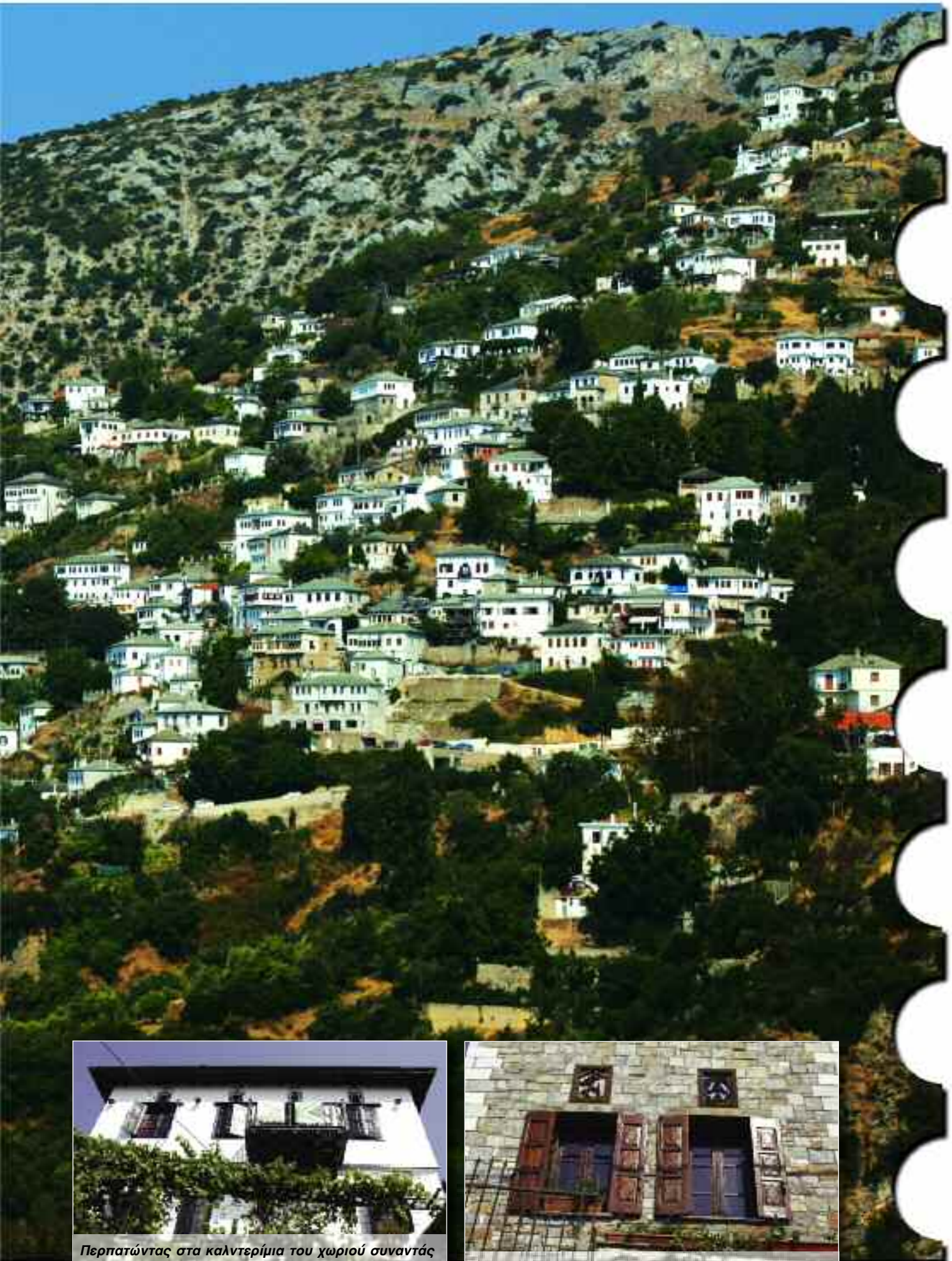

Μακρινίτσα

Μπαηκόνι στον Παγασητικό

Κείμενο - φωτο:
ΣΠΥΡΟΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΣ

*Μακρινίτσα: Την αντικρίζεις από μακριά
σκαφαλωμένη στις πλαγιές του Πηλίου
πνιγμένη μέσα στο πράσινο.*

Περπατώντας στα καλντερίμια του χωριού συναντάς αρχοντόσπιτα κρυμμένα μες στα λουλούδια.

Η αρχοντιά και ο πολιτισμός δεν κρύβονται.

Σκαρφαλωμένη στις πλαγιές του βουνού των Κενταύρων, πάνω από το λιμάνι του Βόλου, αγναντεύει τη γαλήνη του Παγασητικού κόλπου, η Μακρινίτσα. «Το μπαλκόνι του Παγασητικού» όπως την χαρακτήρισε ο Ελευθέριος Βενιζέλος, όταν βρέθηκε το 1934 επισκέπτης στο καφενείο Πάνθεον, σ' έναν ανεπανάληπτο εξώστη του χωριού.

Χωμένη σε καταπράσινες ρεματιές, όπως είναι κτισμένα όλα τα χωριά του Πηλίου, με την ιδιαιτερότητα της αρχιτεκτονικής της διατηρεί μέχρι σήμερα τη μοναδικότητά της. Προικίστηκε από την πανέμορφη πηλιορείτικη φύση όπως λέει και ο ποιητής Γεώργιος Δροσίνης: Σμαράγδια τα ρουμάνια σου, διαμάντια τα νερά σου, απλώνονται, σκορπίζονται, χύνονται ολόγυρά σου. Πέρα όμως από τη φυσική της ομορφιά έχει και την αξιόλογη ιστορία της. Γυρνώντας στο παρελθόν της Μακρινίτσας φτάνεις στην εποχή που οργανώνεται αρχικά σαν ένας μικρός οικισμός γύρω από το Μοναστήρι της Θεοτόκου της Οξείας Επισκέψεως ή της Παναγίας της Μακρινίτσας, που ίδρυσε ο τοπάρχης Κωνσταντίνος Μαλιασηνός στο διάστημα 1204-1215. Αργότερα, εποχή μεσαίων, η Μακρινίτσα κατοικείται από μοναχούς. Οι ιστορικές πηγές μας πληροφορούν ότι το 1615 υπήρχαν στη Μακρινίτσα 147 γεωργικές οικογένειες. Ακμάζει μετά το 1700 και στα τέλη του 18ου αιώνα ήταν το μεγαλύτερο χωριό στα βακούφια σε πλούτο και σε πληθυσμό ώστε να γίνει πρωτεύουσα των βακουφιών και συνεπώς έδρα του βοεβόδα. Έτσι λόγω των προνομίων που είχε και των ελάχιστων φόρων στην Οθωμανική αυτοκρατορία η Μακρινίτσα αναπτύχθηκε οικονομικά. Αυτή την περίοδο αναπτύσσονται η κατεργασία του δέρματος και η καλλιέργεια του μεταξοσκώληκα. Η οικονομική άνθηση θα κρατήσει μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 50. Τότε θα κλείσουν τα εξήντα βυρσοδεψεία που λειτουργούσαν στην Κουκουράβα και κάποια από αυτά θα μεταφερθούν στο Βόλο.

Ένα από τα υπεραιώνια πλατάνια που προσφέρουν δροσιά στην πλατεία της Μακρινίτσας.

Τα αναπαλαιωμένα αρχοντικά της Μακρινίτσας με τους φιλόξενοσυκατοίκους της εγγυώνται μια αξέχαστη διαμονή μέσα στην πλούσια πηλιορείτικη χλωρίδα.

Η τουριστική Μακρινίτσα ακόμα και σήμερα σε πείσμα των καιρών αντιστέκεται.

Μια σειρά πινάκων λαϊκής ζωγραφικής του Βελιώτη θαλασσογράφου Ν. Χριστόπουλου κοσμεί το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας Πηλίου.

Η βασιλική του Αι-Γιάννη του Πρόδρομου, κτίσμα του 1792, μια από τις πολλές πετρόκτιστες εκκλησίες του χωριού.

Στα χρόνια της εθνεγερσίας κατά των Τούρκων, η Μακρινίτσα ήταν από τις πρώτες περιοχές της Θεσσαλίας που μπήκαν στον αγώνα. Η πρώτη μάχη των επαναστατημένων έγινε στη Μονή Σουρβιά της Μακρινίτσας, στις 2 Ιανουαρίου 1878, όπου έλαβαν μέρος εκατοντάδες Μακρινιτσιώτες με αρχηγό το Νικόλαο Αξελό και αρκετές γυναίκες με ονομαστή για την παλικαριά τη Μαργαρίτα Μπασαδίκη. Αποτέλεσμα της συμμετοχής της στον απελευθερωτικό αγώνα ήταν το ολοκαύτωμα του χωριού από τους Τούρκους. Σήμερα η Μακρινίτσα πρωταγωνιστεί στο χώρο του τουρισμού. Χειμωιάτικος προορισμός των ανθρώπων της πόλης, αλλά και καλοκαιρινός λόγω της δροσιάς της. Τα σπίτια της Μακρινίτσας, δημιουργήματα της οικονομικής ακμής του τόπου, πνιγμένα μέσα στα δέντρα και τα λουλούδια αποτελούν σημαντικό στοιχείο του μοναδικού αρχιτεκτονικού της συνόλου. Είναι ένας από τους πιο καλοδιατηρημένους οικισμούς του Πηλίου. Μάλιστα το 1980 με προεδρικό διάταγμα χαρακτηρίστηκε «παραδοσιακός οικισμός απολύτου προστασίας». Αφετηρία για μια περιήγηση στο χωριό είναι η πλατεία Μπράνη, που εξυπηρετεί σαν χώρος στάθμευσης των αυτοκινήτων, αφού στο χωριό μέσα δεν κυκλοφορούν τροχοφόρα. Πλακόστρωτο καλντερίμι ξεκινά από την είσοδο του χωριού και φτάνει στην κεντρική πλατεία. Σε όλη αυτή τη διαδρομή το βλέμμα επικεντρώνεται στα μαγαζιά που υπάρχουν. Είναι αδύνατο να μην κάνεις μια στάση στα υπαίθρια μαγαζάκια, αρχικά, με τα βότανα και τα φαρμακευτικά φυτά. Ακολουθούν καταστήματα λαϊκής τέχνης και παραδοσιακών γλυκών Πηλίου. Επίκεντρο της ζωής στη Μακρινίτσα είναι η μεγάλη πλακόστρωτη πλατεία, το γνωστό στο Πήλιο «παζάρι».

Δεσπόζουν τα υπεραιωνόβια πλατάνια, ενώ εντυπωσιάζει η μαρμάρινη κρήνη με την ονομασία Λιοντάρια ή Αθάνατο νερό. Κτισμένη το 1809 με 7 χάλκινους λιονταρόμορφους κρουνοί και τη μεγάλη γούρνα. Λαμπρό θρησκευτικό κτίσμα είναι η βασιλική του Αι-Γιάννη του Προδρόμου. Πετρόκτιστη, πλακοσκέπαστη με θαυμάσια λιθανάγλυφα του εκ Βράχας λαϊκού γλύπτη Θεοδόσιου κτισμένη το 1792. Από την είσοδο της εκκλησίας ξεκινούν παλιά καλντερίμια προς τις άλλες συνοικίες της Μακρινίτσας. Πρόκειται για τους δρόμους του Πηλίου που ένωναν συνοικία με συνοικία ή οδηγούσαν από χωριό σε χωριό. Τα περισσότερα από αυτά τα καλντερίμια είναι έργα ντόπιων μαστόρων της πέτρας, αλλά και ξένων. Στα μέσα του 18ου αιώνα, που

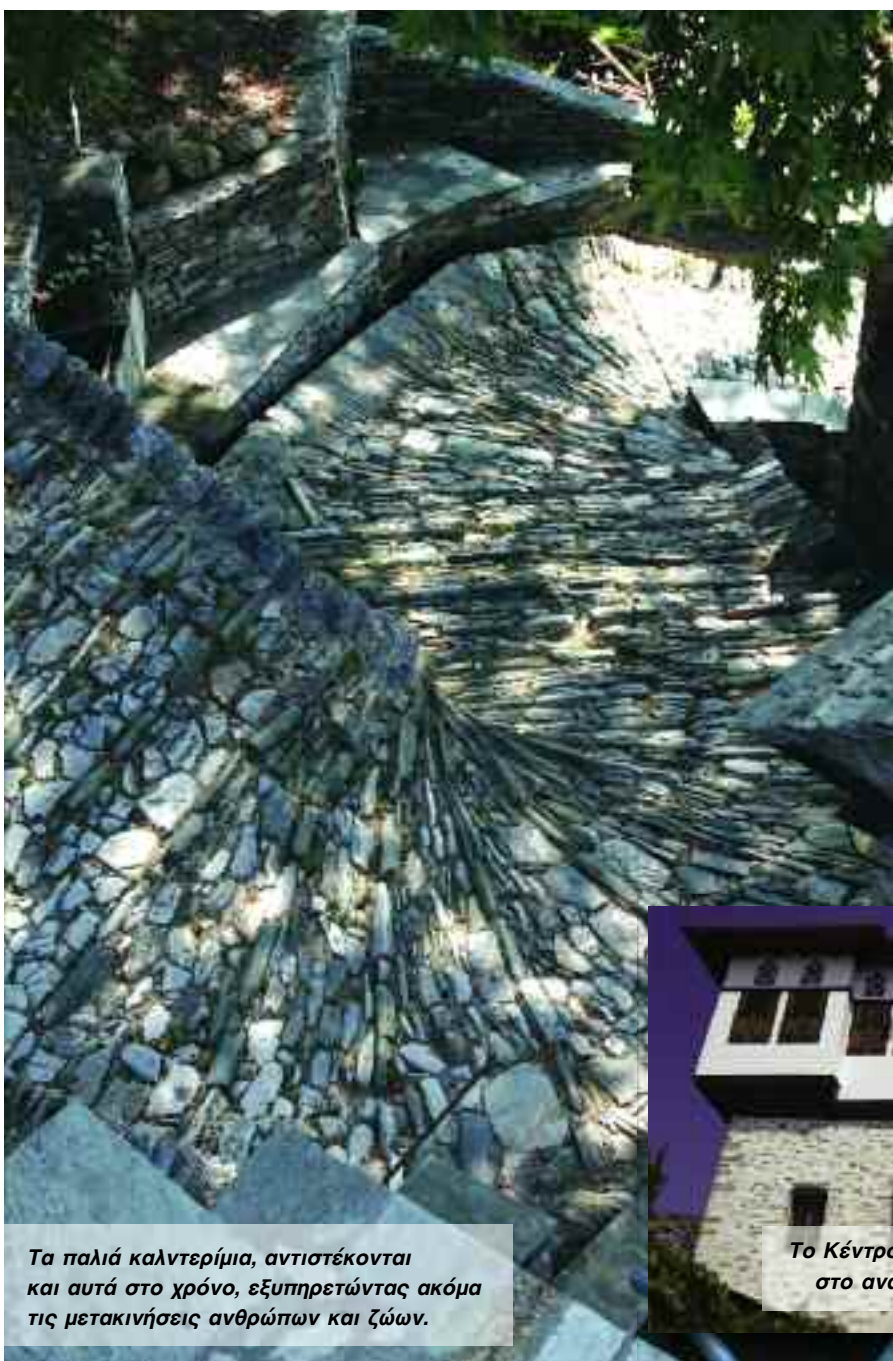
Η κεντρική πλατεία της Μακρινίτσας, το γνωστό στο Πήλιο «παζάρι».

Εντυπωσιάζουν οι στέγες των αρχοντικών που θυμίζουν λέπια ψαριού.

Η τρίκλιτη βασιλική της Κοίμησης της Θεοτόκου.

Τα παλιά καλντερίμια, αντιστέκονται και αυτά στο χρόνο, εξυπηρετώντας ακόμα τις μετακινήσεις ανθρώπων και ζώων.

υπήρχε ανάπτυξη στο Πήλιο, έρχονταν συνεχείς κυρίως από το σημερινό χωριό Πεντάλοφο, που τότε λεγόταν Ζουπάνι. Οι ονομαστοί Ζουπανιώτες εκτός από καλντερίμια έχτισαν τα θαυμαστά πηλιορείτικα αρχοντικά, μοναστήρια, ξωκλήσια και τα πέτρινα τοξωτά γεφύρια που αντιστέκονται στο χρόνο. Πλάι στον Αι-Γιάννη υπάρχει το περίφημο καφενείο του Θεόφιλου. Ο ένας τοίχος διακοσμείται από έργο του λαϊκού ζωγράφου Θεόφιλου. Παρουσιάζει με το δικό του μοναδικό τρόπο το στρατόπεδο του Κατσαντώνη μετά από νικηφόρα μάχη. Κυριαρχεί στο χώρο του καφενείου με το μέγεθός της. Ο Κατσαντώνης παίζει έγχορδο μουσικό όργανο και τραγουδάει, ενώ τα παλικάρια του τριγύρω γλεντοκοπούν. Ακολουθώντας το καλντερίμι συναντάμε το εντυπωσιακό αναστηλωμένο αρχοντικό Βατσαρέα-Μαυράκη όπου από το Φεβρουάριο του 2001 στεγάζει το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μακρινίτσας. Το Κ.Π.Ε. ιδρύθηκε το 1998 και αρχικά στεγάστηκε στο Δημοτικό Σχολείο Μακρινίτσας. Λειτουργούν προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης διάρκειας μιας μέρας, που απευθύνονται σε μαθητές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου με θέματα από το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής του:

1. «Η Πηλιορείτισσα γιαγιά θυμάται... βότανα δια πάσαν νόσον».
2. «Τουριστικές διαδρομές στη Φύση και την Παράδοση του Πηλιορείτικου χωριού».
3. «Μια μέρα στο Μουσείο» και 4. «Οι κρήνες της Μακρινίτσας».

Ανηφορικό καλντερίμι οδηγεί στην τρίκλιτη βασιλική της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, χρονολογημένη στα 1767 και ανακαινισμένη στα 1963 μετά την καταστροφή της από τους σεισμούς του 1955. Είναι χτισμένη κοντά στο μέρος που βρισκόταν η κατεστραμμένη από κατολίθωση παλιά μονή της Οξείας Επισκέψεως. Στο εσωτερικό της εκκλησίας θα δείτε μαρμάρινη εικόνα, μάλλον από την παλιά μονή, που παριστάνει την Παναγία, έχοντας στο στήθος της σε κύκλο το μικρό Χριστό να ευλογεί.

Η μαρμάρινη κρήνη Λιοντάρια ή Αθάνατο νερό στην κεντρική πλατεία

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στεγάζεται στο αναστηλωμένο αρχοντικό Βατσαρέα-Μαυράκη.

Αφήνοντας την Παναγία κατηφορίζουμε πάλι στην κεντρική πλατεία για μια ανάσα ξεκούρασης στο παραδοσιακό καφενείο ΠΑΝΘΕΟΝ και από εκεί ακολουθώντας τις πινακίδες βρίσκουμε το τριώροφο αρχοντικό Τοπάλη που στεγάζεται σήμερα το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας Πηλίου. Σύμφωνα με τη χρονολογία που είναι χαραγμένη στο λιθανάγλυφο υπέρθυρο της εισόδου το αρχοντικό κτίστηκε το 1844. Είναι δείγμα της κλασικής Πηλιορείτικης Αρχιτεκτονικής. Είναι λιθόκτιστο, εκτός από το νότιο τμήμα του τελευταίου ορόφου που είναι κατασκευασμένο από τσατμά. Έχει έντονα φρουριακό χαρακτήρα με τις πολλές πολεμότροπες και τον αμυντικό πυργίσκο πάνω στη στέγη του. Το αρχοντικό αυτό το 1932, η οικογένεια Τοπάλη, δώρισε στην Κοινότητα Μακρινίτσας με σκοπό να στεγάσει το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Ιστορίας Πηλίου. Το 1985 χαρακτηρίστηκε ιστορικό διατηρητέο μνημείο και η αποκατάστασή του έγινε το 1994. Η λαογραφική συλλογή περιλαμβάνει μια σειρά τοιχογραφιών λαϊκής ζωγραφικής αρχοντικών του 18ου και 19ου αιώνα από το Πήλιο, συλλογή παλιών φωτογραφιών των αρχών του αιώνα μας, σκεύη οικιακής χρήσης, τον εξοπλισμό της απόσταξης του ταΐπουρου, παραδοσιακές φορεσιές Πηλίου, ιστορικά κειμήλια και αναπαραστάσεις παλιών πηλιορείτικων δωματίων. Το 1998 προστέθηκε στο μουσείο μια σειρά πινάκων λαϊκής ζωγραφικής του Βολιώτη Θαλασσογράφου Νίκου Χριστόπουλου, προσφορά του ΕΟΤ. Μέσα στους χώρους του μουσείου προβάλλεται ο λαϊκός πολιτισμός της περιοχής. Σε ολόκληρο τον οικισμό και στις δυο συνοικίες του, αυτό που κλέβει το ενδιαφέρον είναι τα παλιά αρχοντικά της οικονομικής ακμής της Μακρινίτσας. Η αρχιτεκτονική τους εκφράζεται κυρίως με τον τύπο της «κλασικής πηλιορείτικης αρχιτεκτονικής», γνωστό και σαν «βορειοελλαδίτικο», που καλύπτει την περίοδο 1750-1850. Την αρχιτεκτονική της περιόδου αυτής επηρέασαν οι τεχνίτες που ήρθαν στο Πήλιο από την Ήπειρο και τη δυτική Μακεδονία και κυρίως από το Πεντάλοφο Κοζάνης. Τα κτίσματα αυτής της περιόδου αφαιρούν την οχυρωματική τους μορφή και αποκτούν μεγαλύτερα παράθυρα και ανέσεις. Επιπλέον στα γραφικά χαγιάτια των μακρινιτσιώτικων αρχοντικών συναντάμε μαζί με τα παράθυρα στους ψηλούς τοίχους να έχουν σχεδιαστεί και ψευτοπαράθυρα που δίνουν μια παραμυθένια όψη στο κτίριο.

Η Μακρινίτσα προσφέρεται όλες τις εποχές του χρόνου για επίσκεψη. Τα αναπαλαιωμένα αρχοντικά της με τους φιλόξενους κατοίκους της εγγυώνται μια αξέχαστη διαμονή μέσα στην πλούσια πηλιορείτικη χλωρίδα.

Η πέτρα, τα τρεχούμενα νερά και η ποικιλία των δέντρων δημιουργούν μια μοναδική εικόνα.

Γνωρίζοντας το Πήλιο μέσα από το Οικοσκόπιο

- Βρίσκεται στα ανατολικά του νομού Μαγνησίας και είναι γνωστό από τη μυθολογία ως Θερινή κατοικία των ολύμπιων θεών και πατρίδα των Κενταύρων. Το Πήλιο συνδυάζει μοναδικά τα χαρακτηριστικά βουνού και θάλασσας.
- Τα πεδινά τμήματα, από την πλευρά του Παγασητικού κόλπου, καλύπτονται από εκτεταμένες γεωργικές εκτάσεις (ελαιώνες, καλλιέργειες σποροφόρων), με διάσπαρτους φυσικούς βοσκότοπους και εκτάσεις χαμηλής βλάστησης, σύμφωνα με τη χαρτογράφηση των καλύψεων γης του 2007 (WWF-ΑΠΘ). Παραμένοντας νοτιοδυτικά, σε μεγαλύτερο υψόμετρο, κυριαρχούν θαμνότοποι και πυκνότερες εκτάσεις με αείφυλλα πλατύφυλλα. Πλατάνια, καστανιές και οξείες φύονται στο μεγαλύτερο μέρος από βορρά προς νότο, μέχρι τις ανατολικές εκθέσεις του Πηλίου προς το Αιγαίο Πέλαγος.
- Σημαντικό τμήμα του ορεινού όγκου του Πηλίου και της

παράκτιας θαλάσσιας ζώνης προστατεύονται από το Δίκτυο Natura 2000, καλύπτοντας έκταση μεγαλύτερη των 30.000 στρεμμάτων σημαντικών τύπων οικοτόπων.

- Η χλωρίδα του Πηλίου είναι μία από τις πλουσιότερες, με δεκάδες αρωματικά και φαρμακευτικά βότανα, όπως το φασκόμηλο, η λεβάντα, το τίλιο, το μελισσόχορτο (*Melissa Officialis*), το κάρδαμο κ.ά.

- Η πλούσια πανίδα του Πηλίου αποτελείται από ένα σημαντικό αριθμό ειδών θηλαστικών, όπως αλεπούδες (*Vulpes vulpes*), κουνάβια (*Martes martes*), συφίτσες, λαγούς, και σκαντζόχοιρους. Πάνω από τις Πηλιορείτικες βραχώδεις πλαγιές πετούν μεταξύ άλλων αετογερακίνες (*Buteo rufinus*) σπιζαετοί (*Hieraaetus fasciatus*) και κικρινέζια (*Falco naumanni*), είδη τρωτά σύμφωνα με τα στοιχεία του Κόκκινου Βιβλίου των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας.

